

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Veiksmų programų, patvirtintų gauti Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo paramą (2014–2020 m.), užbaigimo gairės

(C/2025/350)

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo veiksmų programos 2014 m. sausio 1 d. – 2020 m. gruodžio 31 d. programavimo laikotarpiu, įskaitant programas, kurioms teikiama parama pagal iniciatyvą „REACT-EU“, turi būti užbaigtos laiku ir veiksmingai. Todėl reikia pateikti gaires, kaip užbaigti šias programas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 223/2014 ⁽¹⁾ ir tuo pagrindu priimtus visuotinai taikomus teisės aktus.

Gairėse atsižvelgiama į beprecedentę COVID-19 krizę 2020 ir 2021 m. ir jos poveikį programų įgyvendinimui.

Gairėmis siekiama padėti valstybėms narėms vykdyti programų užbaigimo procesą, paaiškinant, kaip jis veikia. Jose aptariamas finansinis ES neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų įvykdymas, sumokant valstybei narei bet kokį galutinį likutį pagal programą, panaikinant arba susigrąžinant Europos Komisijos valstybei narei nepagrįstai išmokėtas sumas ir (arba) panaikinant bet kokį galutinį likutį.

Užbaigimo procedūra buvo gerokai supaprastinta pradėjus taikyti metinio sąskaitų tikrinimo ir pripažinimo sistemą. Todėl programos užbaigimas turėtų būti grindžiamas tik su paskutiniais ataskaitiniais metais susijusiais dokumentais ir galutine įgyvendinimo ataskaita arba naujausia metine įgyvendinimo ataskaita.

ATSAKOMYBĖS RIBOJIMO PAREIŠKIMAS.

„Tai Komisijos parengtas dokumentas. Remiantis taikytina ES teise, jame pateikiamos techninės gairės kolegoms ir įstaigoms, dalyvaujantiems užbaigiant Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo veiklą. Šios gairės nedaro poveikio Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo aiškinimams.

Turinys

	Puslapis
1. BENDRIEJI PRINCIPAI	3
2. UŽBAIGIMO ANKSČIAU LAIKO GALIMYBĖ	3
3. GALUTINIS PROGRAMŲ KEITIMO TERMINAS	3
4. FINANSŲ VALDYMAS	3
4.1. Įsipareigojimų panaikinimas	3
4.2. Išankstinio finansavimo patvirtinimas	4
4.3. Galutinio likučio apskaičiavimas	4
4.4. Išlaidų perviršio sudarymas	4
5. ĮGYVENDINIMO ATASKAITŲ TEIKIMAS UŽBAIGIANT PROGRAMĄ	5
6. PAŽEIDIMAI	6
6.1. Pažeidimų apskaitymas paskutiniais ataskaitiniais metais	6
6.2. Susigrąžintinos sumos ir nesusigrąžinamos sumos	6

⁽¹⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1).

6.3.	Rizika, kad, nustačius pažeidimų, programos administravimo institucijos atliks papildomus jau Komisijai deklaruotų išlaidų tikrinimus	7
7.	UŽBAIGIMO DOKUMENTŲ PATEIKIMAS	7
7.1.	Užbaigimo dokumentų pateikimo galutinis terminas	7
7.2.	Užbaigimo dokumentų keitimas po jų pateikimo termino	7
7.3.	Dokumentų pateikimas	8
8.	UŽBAIGIMO DOKUMENTŲ TURINYS	8
8.1.	Galutinė įgyvendinimo ataskaita	8
8.2.	Sąskaitos	8
8.3.	Valdymo pareiškimas ir metinė santrauka	8
8.4.	Audito nuomonė ir kontrolės ataskaita	8
9.	GALUTINIO LIKUČIO SUMOKĖJIMAS	9
10.	TEISĖTUMO IR TVARKINGUMO KLAUSIMAI	9

1. BENDRIEJI PRINCIPAI

Šios gairės taikomos Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) programų užbaigimui pagal 2014–2020 m. programavimo laikotarpio EPLSAF reglamentą ⁽²⁾.

Programos užbaigimas apima ES neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų finansinį įvykdymą, valstybei narei ⁽³⁾ išmokant bet kokią galutinę programos likutį ir (arba) panaikinant arba susigrąžinant valstybei narei Komisijos nepagrįstai išmokėtas sumas. Programų užbaigimas neturi poveikio Komisijos įgaliojimams taikyti finansines pataisas.

2. UŽBAIGIMO ANKSČIAU LAIKO GALIMYBĖ

Valstybės narės gali prašyti užbaigti programą anksčiau laiko, jeigu jos atliko visus su programos įgyvendinimu susijusius veiksmus. Šiuo tikslu paskutiniai programos ataskaitiniai metai turėtų būti laikomi ankstesni negu 2023 m. liepos 1 d. – 2024 m. birželio 30 d. ataskaitiniai metai. Jeigu Komisija su tokiu prašymu sutinka, valstybė narė iki metų, einančių po atitinkamų ataskaitinių metų, vasario 15 d. turi pateikti EPLSAF reglamento 52 straipsnyje nurodytus užbaigimo dokumentus (toliau – užbaigimo dokumentai). Užbaigiant programas anksčiau laiko turėtų būti taikomos visos užbaigimui skirtos teisės normos.

Galutinis struktūrinis pagalbos maisto srityje ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos programų (t. y. I tipo veiksmų programų) tyrimas turi būti atliktas 2022 m. Tačiau, jei valstybė narė visus programos veiksmus įgyvendino iki 2022 m., 2022 m. jai nereikia atlikti struktūrinio tyrimo. Šiuo atveju Komisija rekomenduoja tyrimą atlikti paskutiniais metais, kuriais paskirstoma pagalba maisto srityje ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba.

3. GALUTINIS PROGRAMŲ KEITIMO TERMINAS

Siekiant užtikrinti tinkamą programų įgyvendinimą ir savalaikį pasirengimą užbaigti programas, valstybės narės iki 2023 m. rugsėjo mėn. turėtų pateikti prašymus iš dalies pakeisti programas ⁽⁴⁾, įskaitant finansavimo plano pakeitimus. Taip bus sudarytos sąlygos iki galutinės tinkamumo finansuoti datos, 2023 m. gruodžio 31 d., priimti sprendimus. Vienintelė išimtis – peržiūrėto finansinio plano, kuriame nurodoma mažesnė 2020 finansinių metų finansavimo suma pritaikius EPLSAF reglamento 59 straipsnio 1 dalyje nustatytą automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklę, pateikimas. Tokiu atveju prašymas iš dalies pakeisti programą Komisijai turi būti pateiktas iki 2024 m. birželio 30 d. ⁽⁵⁾

Valstybės narės turėtų pranešti Komisijai apie bet kokią sprendimą pakeisti EPLSAF reglamento ⁽⁶⁾ 9 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje nurodytus elementus iki galutinės tinkamumo finansuoti datos, t. y. 2023 m. gruodžio 31 d.

4. FINANSŲ VALDYMAS

4.1. Įsipareigojimų panaikinimas

EPLSAF reglamento 59 straipsnio 1 dalyje nustatyta automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklė taikoma visiems biudžetiniams įsipareigojimams, įskaitant įsipareigojimus, susijusius su paskutiniais programavimo laikotarpio metais (2020 m.).

⁽²⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1).

⁽³⁾ Pagal Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos, OL C 384I, 2019 11 12, p. 1–177, 138 straipsnio 1 dalį Sąjungos programų ir veiksmų, įsipareigotų įgyvendinti pagal 2014–2020 m. DFP arba ankstesnes finansines perspektyvas, atžvilgiu po 2020 m. gruodžio 31 d. Jungtinei Karalystei ir toliau taikoma taikytina Sąjungos teisė, įskaitant teisės normas dėl finansinių pataisų ir sąskaitų patvirtinimo procedūros, kol tos Sąjungos programos ir veiksmai bus užbaigti, nebent pagal Susitarimo dėl išstojimo 138 straipsnio 5 dalį Jungtinis komitetas priėmė technines priemones. Tačiau pažymėtina, kad su iniciatyvos „REACT-EU“ ištekliais susijusios šių gairių nuostatos Jungtinei Karalystei netaikomos, kaip numatyta BNR su pakeitimais, padarytais 2020 m. gruodžio 23 d. Reglamentu (ES) 2020/2221, 154 straipsnio penktoje pastraipoje.

⁽⁴⁾ EPLSAF reglamento 9 straipsnis.

⁽⁵⁾ EPLSAF reglamento 61 straipsnio 4 dalis.

⁽⁶⁾ Su pakeitimais, padarytais 2020 m. balandžio 23 d. Reglamentu (ES) 2020/559.

Vėliausiai iki 2026 m. vasario 15 d. arba, jei Komisija pratęs terminą ⁽⁷⁾, 2026 m. kovo 1 d. dar neįvykdyti įsipareigojimai bus panaikinti, jei iki to laiko Komisijai nebus pateiktas kuris nors užbaigimo dokumentas.

Pagal EPLSAF reglamento ⁽⁸⁾ 6a straipsnio 1 dalį paskutiniai EPLSAF programų programavimo laikotarpio metai, kuriems valstybės narės gali skirti papildomų iniciatyvos „REACT-EU“ išteklių, yra 2021 m. arba, kai taikytina, 2022 m. Pagal to paties reglamento 6a straipsnio 3 dalį nepanaudoti įsipareigojimai, susiję su papildomais ištekliais, užbaigiant programas bus panaikinti.

4.2. Išankstinio finansavimo patvirtinimas

Ne vėliau negu bus užbaigta programa, Komisija patvirtins valstybėms narėms išmokėtą pradinį išankstinį finansavimą ⁽⁹⁾. Tai pasakytina ir apie papildomą išankstinį finansavimą, išmokėtą iš iniciatyvos „REACT-EU“ išteklių ⁽¹⁰⁾.

Išankstinio finansavimo sumos turi būti pagrįstos tinkamomis finansuoti išlaidomis, deklaruotomis ne vėliau kaip užbaigiant programą. Tačiau išankstinį finansavimą galima pradėti tvirtinti iš karto, kai programai skiriamas maksimalus EPLSAF įnašas, nurodytas Komisijos sprendime, kuriuo patvirtinama programa. Tokiu atveju Komisija išankstiniam finansavimui patvirtinti naudos mokėjimo prašyme nurodytas tinkamas finansuoti išlaidas. Patvirtinimas bus baigtas tik pripažinus sąskaitas.

4.3. Galutinio likučio apskaičiavimas

Už galutinius ataskaitinius metus, kaip ir už bet kuriuos kitus ataskaitinius metus, Komisija kompensuos 90 proc. sumos, kurią valstybė narė pareikalavo pateikti kaip tarpinio mokėjimo paraišką, taikydama bendro finansavimo normą į mokėjimo paraišką įtrauktoms tinkamoms finansuoti viešosioms išlaidoms, jeigu pagal programą yra numatyta įsipareigojimų. Atliekant apskaičiavimą užbaigiant programą bus atsižvelgta į iniciatyvos „REACT-EU“ poveikį bendro finansavimo normai.

Komisija nustatys iš Fondo lėšų skiriamą sumą už galutinius ataskaitinius metus, kaip aprašyta EPLSAF reglamento 50 straipsnyje. EPLSAF reglamento 50 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad Komisija apskaičiuoja iš Fondo už ataskaitinius metus mokėtiną sumą remdamasi pripažintomis sąskaitomis, atsižvelgdama tiek į sąskaitose nurodytas sumas, tiek į visus Komisijos per ataskaitinius metus atliktus mokėjimus.

Komisijai apskaičiavus iš Fondo mokėtiną sumą, ji apmokės likusį išankstinio finansavimo likutį.

Pagal EPLSAF reglamento 40 straipsnio 2 dalį iš Fondo išmokėta galutinio likučio suma neturi viršyti didžiausios galimos Fondo įnašo sumos, nustatytos Komisijos sprendime, kuriuo patvirtinama veiksmų programa.

Pagal pirmiau paaiškintas taisykles apskaičiuota išmokėtina / susigrąžintina suma bus laikoma galutiniu programos likučiu.

4.4. Išlaidų perviršio sudarymas

Išlaidų perviršio sudarymas yra valstybių narių praktika deklaruoti Komisijai tinkamas finansuoti išlaidas, viršijančias maksimalų Fondo įnašą, nurodytą Komisijos sprendime, kuriuo patvirtinama programa.

Kadangi mokėjimo paraišką galima kaupti tik konkrečiais ataskaitiniais metais, jeigu iki galutinių ataskaitinių metų tam tikrai programai skiriamas maksimalus Fondo įnašas, nurodytas Komisijos sprendime, kuriuo ji patvirtinama, Komisijai deklaruotos išlaidos, viršijančios šį maksimalų Fondo įnašą minėtai programai, į kitus ataskaitinius metus nebus perkeliamos.

Todėl tvirtinančiosios institucijos gali nuspręsti, kad į jų apskaitos sistemą ataskaitiniais metais įvestos sumos Komisijai deklaruojamos kitais ataskaitiniais metais arba netgi galutiniais ataskaitiniais metais.

⁽⁷⁾ EPLSAF reglamento su pakeitimais, padarytais 2024 m. vasario 29 d. Reglamentu (ES) 2024/795, 59 straipsnio 2 dalis.

⁽⁸⁾ Su pakeitimais, padarytais 2021 m. vasario 10 d. Reglamentu (ES) 2021/177.

⁽⁹⁾ EPLSAF reglamento 44 straipsnio 4 dalis.

⁽¹⁰⁾ EPLSAF reglamento su pakeitimais, padarytais 2021 m. vasario 10 d. Reglamentu (ES) 2021/177, 6a straipsnio 4 dalis.

Atsižvelgiant į visa tai, jeigu valstybės narės pageidautų, kad išlaidų perviršį būtų galima finansuoti galutiniais ataskaitiniais metais, jos galėtų išlaidų perviršio Komisijai nedeklaruoti jokiais ataskaitiniais metais iki galutinių ataskaitinių metų ir šias išlaidas naudoti siekiant patenkinti programos poreikius. Valstybės narės gali svarstyti galimybę deklaruoti išlaidų perviršį tik paskutiniais ataskaitiniais metais, išskyrus atvejus, kai joms reikia jį deklaruoti ankstesniais ataskaitiniais metais, kad pakeistų nustatytas netinkamas finansuoti sumas (neviršijant Fondo įnašo ribos).

Jei iki galutinių ataskaitinių metų išlaidų perviršis nereikalingas, valstybės narės turėtų jį deklaruoti Komisijai tik paskutiniais ataskaitiniais metais, įskaitant ankstesniais ataskaitiniais metais patirtas ir apmokėtas išlaidas ⁽¹¹⁾. Užbaigiant programas ir jas užbaigus bus laikoma, kad galutiniais ataskaitiniais metais Komisijai deklaruotas išlaidų perviršis pakeičia netinkamas finansuoti sumas (deklaruotas bet kuriais ataskaitiniais metais, įskaitant galutinius ataskaitinius metus), kurios būtų nustatytos vėliau. Nedarant poveikio EPLSAF reglamento 56 straipsnio 7 dalies nuostatomis, valstybės narės gali išlaidų perviršiu pakeisti netinkamas finansuoti sumas, kurios nustatomos po sąskaitų už galutinius ataskaitinius metus pateikimo ir (arba) po programos užbaigimo.

5. ĮGYVENDINIMO ATASKAITŲ TEIKIMAS UŽBAIGIANT PROGRAMĄ

Pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1255/2014 ⁽¹²⁾ 2 straipsnį galutinėje įgyvendinimo ataskaitoje, parengtoje užbaigiant programą, turi būti:

- informacija apie programos įgyvendinimą, remiantis bendrais rodikliais, naudojamais iš dalies arba visiškai užbaigtam veiksmui;
- informacija apie veiksmus, kuriais atsižvelgiama į EPLSAF reglamento 5 straipsnio 6 ir 11 dalyse ir, jei tinkama, 13 dalyje nustatytus principus, ir tokių veiksmų vertinimas.

Reglamentu (ES) 2024/795 ⁽¹³⁾ (Reglamentas, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma, toliau – STEP reglamentas), kuriuo iš dalies pakeistas EPLSAF reglamentas, siekiant suteikti daugiau lankstumo užbaigiant EPLSAF remiamas programas, pratęsiamas išlaidų, kompensuotų pagal EPLSAF reglamento 26 straipsnio 2 dalies b–e punktus, tinkamumo finansuoti laikotarpis – atitinkamos išlaidos yra tinkamos finansuoti, jei atitinkami veiksmai, kuriais grindžiamas mokėjimas (t. y. pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos paskirstymas arba papildomų priemonių teikimas), vykdomi iki galutinės tarpinio mokėjimo už galutinius ataskaitinius metus paraiškos pateikimo (t. y. vėliausiai iki 2025 m. liepos 31 d.). Todėl galutinės įgyvendinimo ataskaitos duomenys turi būti susiję su tuo, kas buvo paskirstyta vykdant pagal programą remiamus veiksmus iki galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos už galutinius ataskaitinius metus pateikimo dienos. Jokia įsigyta, bet prieš pateikiant galutinę tarpinio mokėjimo už galutinius ataskaitinius metus paraišką nepaskirstyta pagalba maistu ar pagrindinė materialinė pagalba neturėtų būti įtraukta į galutinę įgyvendinimo ataskaitą.

Be to, valstybės narės, kuriose įgyvendinamos labiausiai skurstančių asmenų socialinės įtraukties veiksmų programos (II veiksmų programų tipas), turėtų pateikti:

- duomenis apie konkrečios programos rodiklius ir kiekybines siektinas vertes;
- informaciją apie rezultato rodiklių pokyčius;
- informaciją apie pažangą, padarytą siekiant konkrečių programos tikslų, ir šios pažangos vertinimą.

⁽¹¹⁾ Valstybės narės gali prašyti užbaigti programą anksčiau laiko, jeigu jos atliko visus su programos įgyvendinimu susijusius veiksmus. Tokiais atvejais ankstesni ataskaitiniai metai (iki 2023 m. liepos 1 d. – 2024 m. birželio 30 d.) bus laikomi galutiniais programos ataskaitiniais metais.

⁽¹²⁾ 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1255/2014, kuriuo, nustatant metinių ir galutinių įgyvendinimo ataskaitų turinį, įskaitant bendrų rodiklių sąrašą, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 337, 2014 11 25, p. 46).

⁽¹³⁾ 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

6. PAŽEIDIMAI

Visų ataskaitinių metų, įskaitant paskutinius, sąskaitose turi būti:

- per ataskaitinius metus anuliuotos ir susigrąžintos sumos;
- ataskaitinių metų pabaigoje susigrąžintinos sumos ir
- nesusigrąžinamos sumos ⁽¹⁴⁾.

Anuliuotų ir susigrąžintų sumų, susigrąžintinių sumų ir nesusigrąžinamų sumų nurodymo sąskaitose formatas nustatytas Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/341 ⁽¹⁵⁾ V priede (atitinkamai 2, 3, ir 4 priedėliuose) išdėstytuose pavyzdžiuose.

Valstybės narės turi nurodyti per ataskaitinius metus anuliuotų ir susigrąžintų sumų ir ataskaitinių metų pabaigoje susigrąžintinių sumų padalijimą pagal atitinkamų išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus.

6.1. Pažeidimų apskaitymas paskutiniais ataskaitiniais metais

Atsižvelgiant į tai, kad pateikus galutinę tarpinio mokėjimo paraišką, kurią reikia pateikti iki 2025 m. liepos 31 d., Komisijai vėliau teikti mokėjimo paraiškos negalima, visi reikiami atskaitymai (neatsižvelgiant į tai, kad jie gali būti susiję su kuriais nors iš ankstesnių ataskaitinių metų deklaruotomis išlaidomis) turi būti atliekami galutinių ataskaitinių metų ataskaitose ir nurodomi pavyzdinių sąskaitų 5 priedėlyje.

Pagal EPLSAF reglamento 49 straipsnio 2 dalį valstybė narė gali nuspręsti neįtraukti išlaidų į galutinių ataskaitinių metų sąskaitas dėl vykstančio tų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimo. Jei vėliau nustatoma, kad tokios išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos, jų negalima iš naujo deklaruoti, nes nebus jokių vėlesnių tarpinio mokėjimo paraiškų, į kurias jos būtų įtrauktos.

6.2. Susigrąžintinos sumos ir nesusigrąžinamos sumos

Galutinių ataskaitinių metų sąskaitose valstybės narės gali nurodyti susigrąžintinas sumas ir nesusigrąžinamas sumas, susijusias su išlaidomis, deklaruotomis ne tik kuriais nors iš ankstesnių ataskaitinių metų, bet ir galutiniais ataskaitiniais metais ⁽¹⁶⁾. Jos galutinių ataskaitinių metų sąskaitose taip pat gali nurodyti sumas, kurios tapo susigrąžintinomis sumomis arba nesusigrąžinamomis sumomis pasibaigus galutiniams ataskaitiniams metams, tačiau dar nepateikus užbaigimo dokumentų ⁽¹⁷⁾.

Komisija į galutinio likučio apskaičiavimą neįtrauks sumų, kurios yra nurodytos kaip susigrąžintinos ir nesusigrąžinamos ⁽¹⁸⁾.

Ar kompensuoti ataskaitose nurodytas sumas iš ES biudžeto, Komisija spręs remdamasi susigrąžinimo proceso rezultatais ir (arba) savo pačios atliktu nesusigrąžinamų sumų vertinimu, Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2016/1986 ⁽¹⁹⁾ nustatyta tvarka. Sąskaitų 3 ir 4 priedėliuose nurodytos sumos, susijusios su galutiniais ataskaitiniais metais deklaruotomis išlaidomis, turėtų būti įtrauktos į sąskaitų 1 priedėlio A skiltį, kad vėliau jas galbūt būtų galima kompensuoti iš ES biudžeto, kol nėra aiškūs susijusių procedūrų ar vertinimų rezultatai.

Valstybė narė turėtų kuo anksčiau informuoti Komisiją apie vykstančio susigrąžinimo proceso rezultatus.

⁽¹⁴⁾ EPLSAF reglamento 49 straipsnio 1 dalies b punktas.

⁽¹⁵⁾ 2015 m. vasario 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/341, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 nuostatų dėl tam tikros informacijos teikimo Komisijai modelių įgyvendinimo taisyklės (OL L 60, 2015 3 4, p. 1).

⁽¹⁶⁾ Siekiant, kad valstybės narės galėtų pasinaudoti galimybe susigrąžintinas sumas programos užbaigimo momentu arba po užbaigimo deklaruoti kaip nesusigrąžinamas, kai susigrąžintinos sumos susijusios su galutiniais programavimo laikotarpio ataskaitiniais metais.

⁽¹⁷⁾ Galutinių ataskaitinių metų patikinimo dokumentų rinkinys.

⁽¹⁸⁾ Tokiu atveju bus sumokama arba pripažįstama mažesnė suma, jeigu bus gautas teigiamas galutinis likutis, arba reikės susigrąžinti didesnę sumą, jeigu galutinis likutis bus susigrąžintina suma.

⁽¹⁹⁾ 2016 m. birželio 30 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1986, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 papildomas nuostatomis dėl sąlygų ir procedūrų, skirtų nustatyti, ar valstybės narės turi kompensuoti su Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondu susijusias nesusigrąžinamas sumas (OL L 306, 2016 11 15, p. 1).

Jeigu valstybė narė padaro išvadą, kad nesusigrąžinamos sumos turėtų būti sumokėtos iš ES biudžeto, ji turėtų pateikti prašymą Komisijai, kad ši patvirtintų tokią išvadą Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2016/1986⁽²⁰⁾ priede išdėstyta forma. Ar nesusigrąžinamos sumos turėtų būti sumokėtos iš ES biudžeto, Komisija nuspręs pagal deleguotojo reglamento 3 straipsnyje nustatytas taisykles. Tai taikytina nesusigrąžinamoms sumoms, įtrauktoms į Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/341 V priede išdėstytų programos sąskaitų 4 priedėlį (toliau – nesusigrąžinamos sumos), ir į to paties priedo 3 priedėlį įtrauktoms sumoms (toliau – susigrąžintinos sumos), priskiriant šias sumas susigrąžintinoms sumoms, kurios po galutinių ataskaitinių metų sąskaitų pateikimo gali tapti nesusigrąžinamomis sumomis.

6.3. Rizika, kad, nustačius pažeidimų, programos administravimo institucijos atliks papildomus jau Komisijai deklaruotų išlaidų tikrinimus

Jeigu nustatoma pažeidimų rizika, dėl kurios programos administravimo institucijos atlieka papildomus jau Komisijai deklaruotų išlaidų tikrinimus, nacionalinės institucijos turi laikytis šių terminų:

- iš bet kurių ataskaitinių metų, einančių prieš galutinius ataskaitinius metus, sąskaitų pagal EPLSAF reglamento 49 straipsnio 2 dalį atskaitytų išlaidų papildomi tikrinimai turi būti užbaigti laiku, kad išlaidas būtų galima deklaruoti vėliausiai galutinėje tarpinio mokėjimo paraiškoje, kurios pateikimo terminas yra 2025 m. liepos 31 d.;
- jeigu nustatoma rizika, kad dėl pažeidimų gali būti atliekami papildomi galutiniais ataskaitiniais metais deklaruotų išlaidų tikrinimai, sprendimas dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo ir atitinkamai sprendimas, ar palikti šias išlaidas sąskaitoje, ar atskaityti jas iš galutinių finansinių metų sąskaitų, turėtų būti priimamas sąskaitų pateikimo momentu, o sąskaitų pateikimo terminas yra 2026 m. vasario 15 d. arba, jeigu Komisija šį terminą pratęs – 2026 m. kovo 1 d.

7. UŽBAIGIMO DOKUMENTŲ PATEIKIMAS

7.1. Užbaigimo dokumentų pateikimo galutinis terminas

Valstybės narės užbaigimo dokumentus turi pateikti iki 2026 m. vasario 15 d.⁽²¹⁾ Komisija gali pratęsti šį terminą iki 2026 m. kovo 1 d., gavusi atitinkamos valstybės narės prašymą, pateiktą pagal Finansinio reglamento⁽²²⁾ 63 straipsnio 7 dalį.

Komisija automatiškai panaikins dar neįvykdytą įsipareigojimų dalį, jeigu kurie nors užbaigimo dokumentai nebus pateikti iki 2026 m. vasario 15 d. termino (arba, jeigu terminas bus pratęstas, iki 2026 m. kovo 1 d.)⁽²³⁾. Tokiais atvejais programa bus užbaigiama remiantis turima informacija.

Jeigu kurie nors užbaigimo dokumentai bus nepateikti, tai gali reikšti, kad programos valdymo ir kontrolės sistema turi rimtų trūkumų, dėl kurių kyla rizika pagal programą jau sumokėtam ES įnašui. Tokiais atvejais Komisija gali nuspręsti taikyti finansinę pataisą.

7.2. Užbaigimo dokumentų keitimas po jų pateikimo termino

Suejus užbaigimo dokumentų pateikimo terminui, valstybės narės negali keisti nė vieno užbaigimo dokumento, išskyrus atvejus, kai Komisija paprašo atlikti pakeitimą arba yra padaryta kanceliarinių klaidų.

⁽²⁰⁾ 2016 m. birželio 30 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1986, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 papildomas nuostatomis dėl sąlygų ir procedūrų, skirtų nustatyti, ar valstybės narės turi kompensuoti su Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondu susijusias nesusigrąžinamas sumas (OL L 306, 2016 11 15, p. 1).

⁽²¹⁾ Pagal EPLSAF reglamento su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2024/795, 52 straipsnio 1 dalį kartu su 48 straipsniu ir Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalį.

⁽²²⁾ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

⁽²³⁾ EPLSAF reglamento 59 straipsnio 2 dalis.

7.3. Dokumentų pateikimas

Kaip numatyta EPLSAF reglamento 51 straipsnio 1 dalyje, dokumentų saugojimo laikotarpis gali būti pertraukiamas dėl teismo proceso arba tinkamai pagrįstu Komisijos prašymu.

8. UŽBAIGIMO DOKUMENTŲ TURINYS

8.1. Galutinė įgyvendinimo ataskaita

Pagal EPLSAF reglamento 13 straipsnio 6 dalį galutinėje įgyvendinimo ataskaitoje turi būti pateikta visa informacija, kurios reikalaujama pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1255/2014 ⁽²⁴⁾ 2 straipsnį.

Į finansinio įgyvendinimo ataskaitą įtraukta informacija turėtų atitikti galutinę kontrolės ataskaitą, užbaigimo deklaraciją ir galutinę išlaidų ataskaitą.

Pagal EPLSAF reglamento 13 straipsnio 5 dalį Komisija išnagrinės galutinę įgyvendinimo ataskaitą ir savo pastabas dėl jos valstybei narei pateiks per penkis mėnesius nuo ataskaitos gavimo dienos. Jei Komisija per šį terminą pastabų nepateiks, ataskaita bus laikoma priimta.

Valstybėms narėms bus skirti du mėnesiai atsakyti į Komisijos pastabas dėl galutinės įgyvendinimo ataskaitos. Valstybės narės prašymu Komisija šį terminą gali pratęsti dar dviem mėnesiais. Galutinė įgyvendinimo ataskaita bus priimta, jeigu Komisija neturės pastabų arba jeigu į visas Komisijos pastabas bus tinkamai atsižvelgta.

8.2. Sąskaitos

Kaip ir bet kurių kitų ataskaitinių metų, galutinių ataskaitinių metų sąskaitose turi būti nurodyta EPLSAF reglamento 49 straipsnio 1 dalyje išdėstyta informacija. Sąskaitų struktūra išdėstyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/341 ⁽²⁵⁾ V priede.

Galutinių ataskaitinių metų sąskaitos tikrinamos ir pripažįstamos vadovaujantis tomis pačiomis taisyklėmis, kokios nustatytos bet kurių kitų ataskaitinių metų sąskaitoms tikrinti ir pripažinti.

Komisija atliks galutinių ataskaitinių metų sąskaitų tikrinimo ir pripažinimo procedūras ir vėliausiai iki 2026 m. gegužės 31 d. informuos valstybę narę, ar ji pripažįsta, kad sąskaitos yra išsamios, tikslios ir teisingos ⁽²⁶⁾.

8.3. Valdymo pareiškimas ir metinė santrauka

Kaip ir visų ataskaitinių metų, galutinių ataskaitinių metų valdymo pareiškimo struktūra nustatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/1386 ⁽²⁷⁾ I priede.

8.4. Audito nuomonė ir kontrolės ataskaita

Kaip ir visų ataskaitinių metų, galutinių ataskaitinių metų audito nuomonės struktūra nustatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/1386 III priede.

Kaip bet kurių kitų ataskaitinių metų, galutinių ataskaitinių metų kontrolės ataskaitos struktūra nustatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/1386 IV priede.

⁽²⁴⁾ 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1255/2014, kuriuo, nustatant metinių ir galutinių įgyvendinimo ataskaitų turinį, įskaitant bendrų rodiklių sąrašą, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 337, 2014 11 25, p. 34).

⁽²⁵⁾ 2015 m. vasario 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/341, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 nuostatų dėl tam tikros informacijos teikimo Komisijai modelių įgyvendinimo taisyklės (OL L 60, 2015 3 4, p. 1).

⁽²⁶⁾ EPLSAF reglamento 50 straipsnis.

⁽²⁷⁾ 2015 m. rugpjūčio 12 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1386, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 nuostatų dėl valdymo deklaracijos, audito strategijos, audito nuomonės ir metinės kontrolės ataskaitos modelių įgyvendinimo taisyklės (OL L 214, 2015 8 13, p. 9).

Kontrolės ataskaitoje už paskutinius ataskaitinius metus taip pat turėtų būti nurodyta:

- informacija apie neįgyvendintas išvadas, priimtas per Komisijos ar Europos Audito Rūmų atliktus auditus, kuri turėtų būti pateikta kontrolės ataskaitos 8 skirsnyje („Kita informacija“);
- patikinimas dėl su rodikliais susijusių duomenų patikimumo.

Galutinių ataskaitinių metų kontrolės ataskaitoje nacionalinės audito institucijos turėtų padaryti išvadą, kad su rodikliais susiję duomenys yra patikimi. Jose taip pat turėtų būti pateiktas galutinis 6 pagrindinio reikalavimo „Patikima stebėsenos, vertinimo, finansų valdymo, tikrinimo ir audito tikslais naudojamų duomenų rinkimo, registravimo ir saugojimo sistema“, nustatyto Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 532/2014 ⁽²⁸⁾ II priedo 1 lentelėje, vertinimas. Šis galutinis pagrindinio reikalavimo vertinimas turėtų apimti patvirtinimą, kad ataskaitoje Komisijai pateikti apibendrinti duomenys yra teisingi.

9. GALUTINIO LIKUČIO SUMOKĖJIMAS

Komisija galutinį likutį sumokės ne vėliau kaip iki vėlesniojo iš šių terminų: per tris mėnesius nuo galutinių ataskaitinių metų sąskaitų patvirtinimo, arba per vieną mėnesį nuo galutinės įgyvendinimo ataskaitos priėmimo dienos ⁽²⁹⁾.

Tai neturi poveikio Komisijos įgaliojimams pertraukti galutinio likučio mokėjimo terminą arba sustabdyti tokį mokėjimą.

10. TEISĖTUMO IR TVARKINGUMO KLAUSIMAI

Po galutinio likučio sumokėjimo ir programos užbaigimo Komisija gali iškelti klausimų dėl atitinkamų pripažintose sąskaitose nurodytų su išlaidomis susijusių sandorių teisėtumo ir tvarkingumo.

Programos užbaigimas neturi poveikio Komisijos įgaliojimams pagal EPLSAF reglamento 55 ir 56 straipsnius taikyti finansines pataisas.

⁽²⁸⁾ 2014 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 532/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 148, 2014 5 20, p. 54).

⁽²⁹⁾ EPLSAF reglamento 52 straipsnio 2 dalis.